

Motion till riksdagen 2021/22:4200

av Jakob Forssmed m.fl. (KD)

Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Sammanfattning

Samhällsekonomi och finansförvaltning är av stor vikt för att skapa förutsättningar för ett gott samhälle, goda uppväxtvillkor och en fungerande arbetsmarknad. I denna motion föreslår Kristdemokraterna bland annat utveckling av livskvalitetsindexet i den officiella statistiken och att de statliga myndigheterna i sin verksamhet ska utgöra föredömen.

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att komplettera regeringens ramverk för välbefinningsutveckling med den officiella statistiken och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentliga arbetsgivare bör redovisa samtliga skatter och avgifter på lönebeskeden och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Statens servicecenter bör kunna erbjuda sina tjänster även till kommuner och regioner och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fler servicekontor bör öppnas och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den tillfälliga kommundelegation som upprättats under pandemin bör permanentas och få ett vidgat uppdrag och tillkännager detta för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Ekonomistyrningsverket ska få ett nytt uppdrag som facilitator av sociala utfallskontrakt och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upprätta en nationell fond för att minska risken i sociala utfallskontrakt och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Tabell 1 Kristdemokraternas förslag till anslag för 2022 för utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning uttryckt som avvikelse gentemot regeringens förslag

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Statskontoret	104 034	±0
1:2 Kammarkollegiet	114 574	±0
1:3 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter	25 150	±0
1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor	1 693	±0
1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.	14 094 000	±0
1:6 Finanspolitiska rådet	10 936	±0
1:7 Konjunkturinstitutet	67 682	±0
1:8 Ekonomistyrningsverket	210 340	147 000
1:9 Statistiska centralbyrån	592 901	±0
1:10 Bidragsfastigheter	330 000	-50 000
1:11 Finansinspektionen	733 787	20 000
1:12 Riksgäldskontoret	338 983	±0
1:13 Bokföringsnämnden	13 907	±0
1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter	290 116	±0
1:15 Statens servicecenter	882 068	20 000
1:16 Finansmarknadsforskning	49 933	±0
1:17 Upphandlingsmyndigheten	111 079	±0
Summa	17 971 183	137 000

Kristdemokraternas ekonomiska politik grundar sig på social marknadsekonomi. Det är i en fri marknadsekonomi som resurser fördelas mest effektivt och som ekonomin växer. Men som kristdemokrater strävar vi inte bara efter det effektiva samhället utan också efter det mest mänskliga samhället. Därför behöver marknadsekonomin kompletteras med en social dimension där förvaltarskap, solidaritet och etik får en tydligare plats i den ekonomiska politiken. En väl fungerande marknadsekonomi förutsätter en effektiv konkurrens, stabila institutioner och etiskt handlande.

En central del av den kristdemokratiska ideologin är förvaltarskapsprincipen som pekar på människans personliga ansvar för sig själv, sina medmänniskor, efterkommande generationer samt den fysiska livsmiljön. Att förvalta de ekonomiska tillgångar som finns tillgängliga på ett långsiktigt och klokt sätt är grunden för god samhällsekonomi och god privatekonomi. Att förvalta innebär inte något passivt bevarande utan

handlar om att på ett ansvarsfullt sätt ta hand om och förädla de tillgångar vi har. All form av kortsiktigt överutnyttjande av miljön och andra resurser försämrar möjligheterna till långsiktig tillväxt och en hållbar ekonomisk utveckling.

Den fria marknadsekonomin är en självklar utgångspunkt, men det innebär inte att en marknad kan existera i ett vakuum. En marknadsekonomi behöver ordning och regler för att kunna fungera bra. En sådan ordning uppstår inte spontant utan måste grundas på etiska principer och grundläggande värden. Hederlighet och personligt ansvarstagande är viktiga fundament som förbättrar ekonomins funktionssätt genom att det sänker transaktionskostnader och leder till ökad effektivitet. Den kristna etiken spelar därför en avgörande roll för en god utveckling av samhällsekonomin och för en väl fungerande finansförvaltning.

Politikens uppgift är att ta tillvara det gemensamma bästa och värna medborgarnas intresse. Lagstiftning och reglering kring finansmarknaden behöver därför ha ett tydligt medborgarperspektiv. Särskilt viktigt är det att hänsyn tas till dem som befinner sig i utsatta situationer, exempelvis de som riskerar att bli överskuldssatta. Den statliga förvaltnings- och arbetsgivarpolitiken ska bedrivas på ett effektivt och kvalitetsinriktat sätt där kompetensnivån säkerställs och staten föregår som gott exempel gentemot andra organisationer och arbetsgivare.

Ambitionshöjning i arbete mot penningtvätt

Våren 2019 initierade Kristdemokraterna, tillsammans med Vänsterpartiet, ett utskottsinitiativ i finansutskottet gällande förstärkt arbete mot penningtvätt. Initiativet lyfte penningtvätt som ett internationellt problem som utgör ett hot mot det finansiella systemet och pekade på det mycket allvarliga i de omfattande och återkommande rapporteringarna om misstänkt penningtvätt i det svenska banksystemet.

Sveriges lagstiftning på området följer gällande EU-regler och involverar flera myndigheter, verksamhetsutövare och andra organ. Ett enigt utskott menade i sitt initiativ att ambitionsnivån för att bekämpa penningtvätt behöver höjas markant hos ansvariga myndigheter och i näringslivet så att de problem som har förekommit inte upprepas.

I enlighet med detta tillkännagav riksdagen för regeringen att den bör göra en noggrann analys av Finansinspektionens kapacitet att bedriva tillsyn inom penningtvättsområdet, berörda myndigheters befogenheter i förhållande till bankerna och bankernas befogenheter i förhållande till sina kunder. Tillkännagivandet innebar också att regeringen ska granska ansvarsfördelningen mellan de penningtvättsbekämpande myndigheterna och även om befintlig myndighetsstruktur är funktionell.

Regeringen svarade med att tillsätta en utredning kring skärpta åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (2019:80), som skulle ha slutredovisats den 31 december 2020 men som fick tidsfristen förlängd med ett halvår. Remisstiden har nu gått ut, men regeringen har ännu inte lagt fram någon proposition på riksdagens bord. Kristdemokraterna prioriterar frågan högre och anser att myndigheten behöver stärka resurser för att möjliggöra den ambitionshöjning som krävs. Därför avsätter vi 20 miljoner kronor per år till Finansinspektionen under anslag 1:11.

Fler servicekontor och utökat uppdrag till Statens servicecenter

Statens servicecenter utför administrativa tjänster inom HR, ekonomi och lön och erbjuder system- och driftservicelösningar åt statens myndigheter. Genom att samla flera myndigheters administration på ett ställe kan servicecentret uppnå skaleffekter genom att standardisera processer och upphandla lösningar centralt, vilket innebär en besparing för skattebetalarna. Vi anser att fler statliga myndigheter bör ansluta sig till Statens servicecenter och att regeringen bör påskynda detta.

Även primär- och sekundärkommuner skulle kunna sänka sina kostnader för administration med hjälp av statens servicecenter, men idag är det inte möjligt för kommuner och regioner att köpa tjänster av Statens servicecenter. Kristdemokraterna föreslår därför att det ska bli möjligt. Det skulle avlasta särskilt små kommuner och spara skattemedel som istället kan läggas på välfärdens kärnverksamhet. Vi avsätter 5 miljoner kronor per år under anslag 1:15 på detta utgiftsområde för att påbörja arbetet med att utöka verksamheten till att även hantera kommunsektorn.

På många håll i landet blir tillgången till både myndighetsservice och kommersiell service allt sämre. På tio år har var fjärde dagligvarubutik försvunnit, och apoteks- och postombuden har minskat med 17 respektive 22 procent under en sjuårsperiod. Kristdemokraterna anser att satsningar behövs för att stärka servicen på landsbygden. Därför vill vi öppna ytterligare sju servicekontor, för att fler personer och företag ska få tillgång till Pensionsmyndigheten, Skatteverket och Försäkringskassan nära hemmet. De ytterligare sju kontoren bör placeras i kommuner som inte har några servicekontor idag. Vi föreslår nya kontor på dessa platser: Pajala, Arjeplog, Åre, Särna, Årjäng, Emmaboda och Hörby. Vi avsätter 15 miljoner kronor 2022 samt 30 miljoner kronor per år därefter till anslag 1:15 Statens servicecenter för detta ändamål.

Nya uppdrag till Ekonomistyrningsverket

Kristdemokraterna anser att den tillfälliga kommundelation som syftar till att stödja kommuner och regioner med särskilt svag ekonomi och som upprättats under pandemin bör permanentas och få ett vidgat uppdrag. Dels bör delegationen i samverkan med Ekonomistyrningsverket kunna stödja kommuner med framför allt hög skattesats som har svårt att uppnå balanskrav och god ekonomisk hushållning. Dels bör delegationen se över regelverk och ta bort hinder för att kommuner ska kunna samverka med varandra gällande verksamheter i syfte att uppnå effektiviseringar. Dessutom bör delegationen aktivt medverka till att digitaliseringens effektiviseringspotential realiserar i kommunsektorn. Kristdemokraterna avsätter 10 miljoner kronor per år till anslag 1:8 Ekonomistyrningsverket för detta ändamål.

Kristdemokraterna vill också inrätta en nationell strategi för att möta behoven och underlätta framväxten av sociala utfallskontrakt samt införa en nationell fond för att höja attraktionen i fråga om att investera i dessa kontrakt. I syfte att sänka trösklarna för en investering i sociala utfallskontrakt upprättas en nationell fond som täcker finansiärens investeringsrisk med 50 procent, vilket innebär att staten garanterar en återbetalning om halva investeringssumman till den externa finansiären vid ett färdigställt socialt utfallskontrakt. Fonden ska uppgå till 300 miljoner kronor, för att garantera 50 procents återbetalning i sociala utfallskontrakt. Vi avsätter 100 miljoner kronor per år till en

sådan fond 2022–2024. Dessutom inrättas en facilitator för sociala utfallskontrakt hos Ekonomistyrningsverket (ESV), som får ett ökat anslag på 37 miljoner kronor per år för att bland annat ge metodstöd kring utformning, effektmätning och uppföljning av kontrakten.

Bredare välfärdsmått

En central del i den ekonomiska politiken är förstås vad man väljer att mäta och vilka nyckeltal man använder sig av. Det som mäts blir också oftare föremål för agerande. Det samhällsekonomiska målet ska vara att skapa en till alla delar god livsmiljö för människorna.

BNP-måttet och andra ekonomiska mått är helt centrala för att följa utvecklingen och få ramar för vad som är ekonomiskt möjligt. Ett mått som BNP exkluderar dock faktorer som enligt forskningen är avgörande för vårt välbefinnande, såsom relationer, trygghet, hälsa, livsmiljö och inflytande. Genom indikatorer och index som ger bättre kunskaper om människors livskvalitet förbättras möjligheterna att analysera hur politiska åtgärder kan påverka. Skillnaden mellan olika gruppers livskvalitet kan följas på ett bättre sätt och livskvalitetsindex kan också bidra till att mer svårgräpbara aspekter av samhällslivet kan belysas.

Alliansregeringen tillsatte en utredning för att kartlägga, analysera samt föreslå kompletterande mått till BNP. Utredningen lämnade sitt slutbetänkande i maj 2015 och föreslog att livskvalitet i officiellt perspektiv ska spegla medborgarnas handlingsfrihet som ska mätas och redovisas utifrån tio komponenter. Bland komponenterna finns hälsa, sysselsättning, sociala relationer och livsmiljö.

Det är bra att regeringen, bland annat med utgångspunkt i utredningen, har börjat att redovisa enligt ett ramverk för välstånd, inkluderande ekonomiska, miljömässiga och sociala indikatorer. På så sätt kan utvecklingen av livskvaliteten bättre följas. Dock har regeringen i sitt förslag i för liten utsträckning betonat uppföljning av människors subjektiva livskvalitet, vilket är ett etablerat sätt att mäta livskvalitet som utgår från den enskilde. Därtill tar regeringens ramverk och de indikatorer som väljs för lite hänsyn till goda relationers betydelse för livskvaliteten, trots att detta är helt centralt när människor själva pekar ut faktorer som säkrar god livskvalitet och trots att ensamhet är ett stort hot mot exempelvis hälsa. Regeringens redovisning behöver därför kompletteras med fler mått och indikatorer i fråga om hur relationerna i samhället utvecklas, exempelvis genom att följa självupplevd ensamhet och den självskattade kvaliteten i nära relationer.

För att tydliggöra för den enskilde löntagaren hur mycket skatt och sociala avgifter han eller hon betalar in bör arbetsgivaravgifterna anges på lönebeskedet. Uppgifterna bör omfatta såväl de lagstadgade avgifterna som de avgifter som avtalats med de fackliga organisationerna, så kallade avtalsförsäkringar och avtalspensioner. Vissa arbetsgivare inom både privat och offentlig sektor redovisar detta redan i dag, men de flesta löntagare får inte denna information. Den offentliga sektorn borde föregå med gott exempel och snarast synliggöra skatter och avgifter på lönebeskedet.

Övriga anslagsförändringar

I budgetpropositionen för 2018 gjorde regeringen en satsning på energieffektiviseringar avseende bidragsfastigheterna fram till 2023. Kristdemokraterna prioriterar annorlunda och minskar därför anslag 1:10 med 50 miljoner kronor 2022 och 2023.

Jakob Forssmed (KD)

Michael Anefur (KD)

Hans Eklind (KD)

Robert Halef (KD)

Sofia Damm (KD)

Hampus Hagman (KD)